

УКРАЇНСЬКА СТОРОНА

ПЛАТФОРМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНА-ЄС

Вих. № 20/190
від 06 березня 2020 року

**Віце-прем'єр-міністру з питань європейської
та євроатлантичної інтеграції України
Пристаюку В. В.**

Щодо європейської інтеграції України у фінансовому секторі

Шановний Вадиме Володимировичу!

Українська сторона Платформи громадянського суспільства (УС ПГС) висловлює Вам свою повагу та звертається до Вас із таким.

До Спільної декларації УС ПГС, що була затверджена на засіданні Платформи у Брюсселі 3 грудня 2019 року до блоку «Стосовно економічного розвитку України» було включено пункт 96 про необхідність проведення консультацій між українським урядом та відповідними органами ЄС щодо механізмів інтеграції ринків фінансових послуг для набуття Україною режиму внутрішнього ринку ЄС у сфері фінансових послуг. Хоча інтеграція до ринку фінансових послуг ЄС поки що не була визначена пріоритетом імплементації Угоди про асоціацію, але, зважаючи на те, що перші формальні кінцеві строки, передбачені у Додатку до Угоди про нормативно-правове наближення у частині ринків фінансових послуг уже настали (1 січня 2020 року), вважаємо, що обговорення цих питань має бути включено до порядку денного роботи органів Асоціації.

28 січня 2020 року, у [спільній заяві для преси за результатами 6-го засідання Ради асоціації між Україною та Європейським Союзом](#), було зазначено, що «обидві сторони погодилися з необхідністю прискорення гармонізації законодавства України до правової системи ЄС у сферах, де відбулися затримки (...)» (п.18, стор. 3). Наразі відставання в імплементації Угоди про асоціацію є майже в усіх секторах, але у секторі фінансових послуг воно одне з найбільших (згідно з «Пульсом Угоди» на Урядовому порталі, тут прогрес – 22% за період 01.11.2014-31.12.2019 року). При цьому найкращий прогрес – у банківському та страховому підсекторах, тоді як у секторах цінних паперів та UCITS (Інститутів спільного інвестування в цінні папери, що знаходяться в обігу) він практично відсутній, з окремими «вкрапленнями» певних норм права ЄС в сумнівному трактуванні головного профільного регулятора – Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) у її нормативні акти, що регулюють діяльність професійних учасників ринку цінних паперів.

Для отримання доступу на ринок фінансових послуг ЄС українськими компаніями та фондами, Україна та її регулятор(и) у цій сфері мають виконати кілька умов, що виходять за межі безпосереднього транспонування законодавства ЄС в українське, яке було б визнано за результатами оцінки Європейської Комісії як відповідне (таке, що долучає український фінансовий ринок, у тому числі й індустрію фондів та управління активами, до внутрішнього Спільного ринку ЄС). Важливі висновки щодо цього містяться в аналітичних звітах за результатами регулярного моніторингу виконання Угоди, підготовлених проектом

«Громадська синергія», який реалізує Міжнародний фонд «Відродження» за фінансової підтримки ЄС, із залученням експертів УС ПГС та інших незалежних експертів.

У висновках Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, опублікованих у червні 2019 р. у 2-му виданні звіту «Інтеграція у рамках асоціації: динаміка виконання Угоди між Україною і ЄС» (ст. 34-39) зазначено таке: «(...) у звіті про впровадження ПВЗВТ з Україною за 2016 рік¹, підготованому Єврокомісією, зазначено, що Україна не зможе повністю впровадити законодавство ЄС в сфері фінансових послуг. Це обґрунтовано тим, що ЄС поступово переходить до більш централізованого нагляду за банками та іншими постачальниками фінансових послуг. Новостворені регулятори фінансових послуг на рівні ЄС, такі як Європейський банківський орган, не мають правових підстав для роботи поза межами ЄС. Отже, **через різку зміну підходу до регулювання фінансових послуг в ЄС передбачена в УА перспектива надання режиму внутрішнього ринку для України стала непевною**».

Такий же висновок міститься і у [3-му виданні \(грудень 2019 року\)](#), в оновленій статті (ст. 34-39): «Втім, **передбачена УА перспектива досягнення режиму внутрішнього ринку залишається неясною** з огляду на те, що чинне законодавство ЄС не передбачає роботу Європейських наглядових органів - регуляторів фінансових послуг поза межами ЄС.»

У 2021 році, як неодноразово наголошували різні сторони процесу, у тому числі представники Уряду та профільного Комітету Верховної Ради України, **має бути зроблено всебічний огляд досягнення цілей Угоди. При цьому ми маємо запропонувати ЄС бачення України щодо перегляду Угоди через те, що в Україні змінилася структура економіки, а в ЄС - правове регулювання в різних галузях.** Це дозволяє пропонувати перегляд, але на основі нашого національного інтересу та того, як розвивається і ринок, і право Європейського Союзу.

На наш погляд, мають бути скориговані граничні строки для нормативно-правового наближення, зокрема у сфері спільного інвестування та регулювання діяльності професійних учасників ринку цінних паперів. Таке подовження є необхідним, зважаючи як на масштабні та принципові зміни у регулюванні цього сектору в самому ЄС від часу кінцевого узгодження тексту Угоди та додатків до неї у 2010 році, так і на доволі глибоку фінансово-економічну кризу в Україні у 2014-15 роках, що стала наслідком протистояння агресії з боку РФ. При цьому важливо пам'ятати, що головною ціллю нормативно-правового наближення законодавства та регуляторного середовища України до права і стандартів ЄС за Угодою є практична євроінтеграція України у відповідних сферах і секторах.

У згаданому вище аналітичному звіті розглядаються кілька варіантів подальших дій України, з різною мірою виконання «домашнього завдання» за Угодою у частині нормативно-правового наближення, серед яких ми, зважаючи на всі обставини й підтримуючи курс на євроінтеграцію, найбільш доцільним вважаємо **«Пошук компромісного рішення, що би збільшило інтеграцію ринків фінансових послуг і зменшило регуляторне навантаження, пов'язане з повним впровадженням законодавства ЄС. Наприклад, Україна може впровадити всі норми ЄС, окрім найскладніших для виконання учасниками ринку в обмін на спрощений порядок виходу українських компаній на ринок ЄС.»**

Спираючись на оцінки експертів у сфері євроінтеграції та аналітичні звіти УАІБ щодо стану галузі спільного інвестування в Україні, вважаємо, що **євроінтеграція у фінансовій сфері має здійснюватися поетапно.**

На першому етапі, доцільно зосередитися на вивченні відповідних актів права ЄС і можливостей застосування в Україні їхніх положень як **«джерела кращих практик регулювання»**. Це тим більше матиме сенс в контексті дій Уряду для реалізації амбітних завдань щодо забезпечення економічного зростання України, що дозволить більше наблизити умови діяльності і спроможність місцевих учасників фінансових ринків, особливо

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017SC0364> (ст. 44).

небанківського сектору, підготуватися до прямої конкуренції з «колегами» з ЄС. Адже, слід зазначити, що для глибокої інтеграції до ринку ЄС, задля забезпечення національних інтересів з точки зору збереження місцевих компаній, що працюють на цьому ринку відповідно до українського законодавства, необхідно досягти загального вищого рівня економічного розвитку.

Далі, на другому етапі, з початком огляду Угоди про асоціацію у 2021 році, дуже важливим буде спостереження за процесом виходу Великобританії з ЄС, адже перехідний період для Brexit'у, відповідно до чинних домовленостей між сторонами, мине саме 1 січня 2021 року і надалі Великобританія повинна буде наново вибудувувати свої торговельні відносини з ЄС – із чи без нової угоди, на кшталт Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Важливість моніторингу та врахування наслідків цього процесу для Великобританії з точки зору України пояснюється тим, що британський фінансовий сектор чи не найбільше постраждав (і ще, ймовірно, постраждає) від Brexit'у як, з одного боку, один з найбільших для ВВП країни, а з іншого – дуже інтегрований у ланцюжки вартості в ЄС і лідер у фінансовій законотворчості блоку та імплементації права ЄС у цій сфері. Тому для України постане можливість зважити на досвід Великобританії як найбільш показовий саме у сфері євроінтеграції ринків фінансових послуг, зокрема й небанківських, за механізмом «асоціації» Великобританії як «зовнішньої» країни із ЄС.

Надалі, на шляху до впровадження *компромiсного рішення*, про яке йшла мова вище, ми вважаємо найбільш життєздатним і відповідним національним інтересам України забезпечити функціонування двох регуляторних режимів у сфері спільного інвестування в Україні:

- збереження існуючого режиму регулювання ІСІ та КУА, які здійснюють управління ними, за чинним українським законодавством, при наданні національного режиму доступу (на однаковому регуляторному рівні з місцевими компаніями) до цього сектору компаніям з ЄС;
- створення режиму регулювання, який відповідає мінімально необхідним вимогам Директиви про UCITS, із передбаченим Угодою про асоціацію наданням доступу до цього сектору компаніям та фондам із ЄС шляхом прийняття окремого акту українського законодавства, який регулюватиме діяльність цих нових для вітчизняного фінансового сектору інституцій. Крім того, учасниками тут на рівних умовах із компаніями та фондами із ЄС можуть бути і місцеві компанії та фонди, які можуть бути створені та зможуть відповідати вимогам цього регуляторного режиму та, відповідно, отримують прямий доступ до цього ринку у ЄС на рівні з компаніями та фондами, що регулюються таким режимом у його країнах-членах (у разі, якщо це буде передбачено регуляторним режимом в ЄС на час набуття чинності зазначеним українським законодавством).

Сподіваємося на врахування наших пропозицій у подальшій роботі з імплементації Угоди про асоціацію з ЄС та готові брати активну участь у цьому процесі. До подальших детальних обговорень цих питань пропонуємо залучити члена Робочої групи 3 «Економічна співпраця, зона вільної торгівлі, транскордонне співробітництво» УС ПГС Українську асоціацію інвестиційного бізнесу (УАІБ) як офіційну саморегульовану організацію (СРО) на фондовому ринку (у сфері спільного інвестування). Контактні особи: Ольга Трипольська, Перший заступник Генерального директора, тел. (044) 528-72-66/70 (вн. 106), (044) 221-19-62, tripolskaya@uaib.com.ua, Анастасія Гаврилюк, Директор з міжнародних зв'язків - Старший аналітик, тел.: (044) 528 72 70/66 (вн. 110), (044) 228 63 74, gavrylyuk@uaib.com.ua.

З повагою

Співголова ПГС,

Голова Української сторони Платформи

Вячеслав Рой